

” روان شناسی تربیتی ”

مدرس: دکتر سیما عالمی

منبع: روانشناسی تربیتی (علی اکبر سیف)

دانشگاه علمی و کاربردی علامه طبهرسی

بهمن ۱۳۹۸

” روان شناسی تربیتی ”

Educational Psychology

روان شناسی پرورشی(تربیتی) شاخه ای از علم روان شناسی است که هدف آن کمک به پرورشکاران در امر پرورش است.

روانشناسی پرورشی یعنی کاربرد اصول و قوانین علم روان شناسی در امر پرورش.

” روان شناسی ”

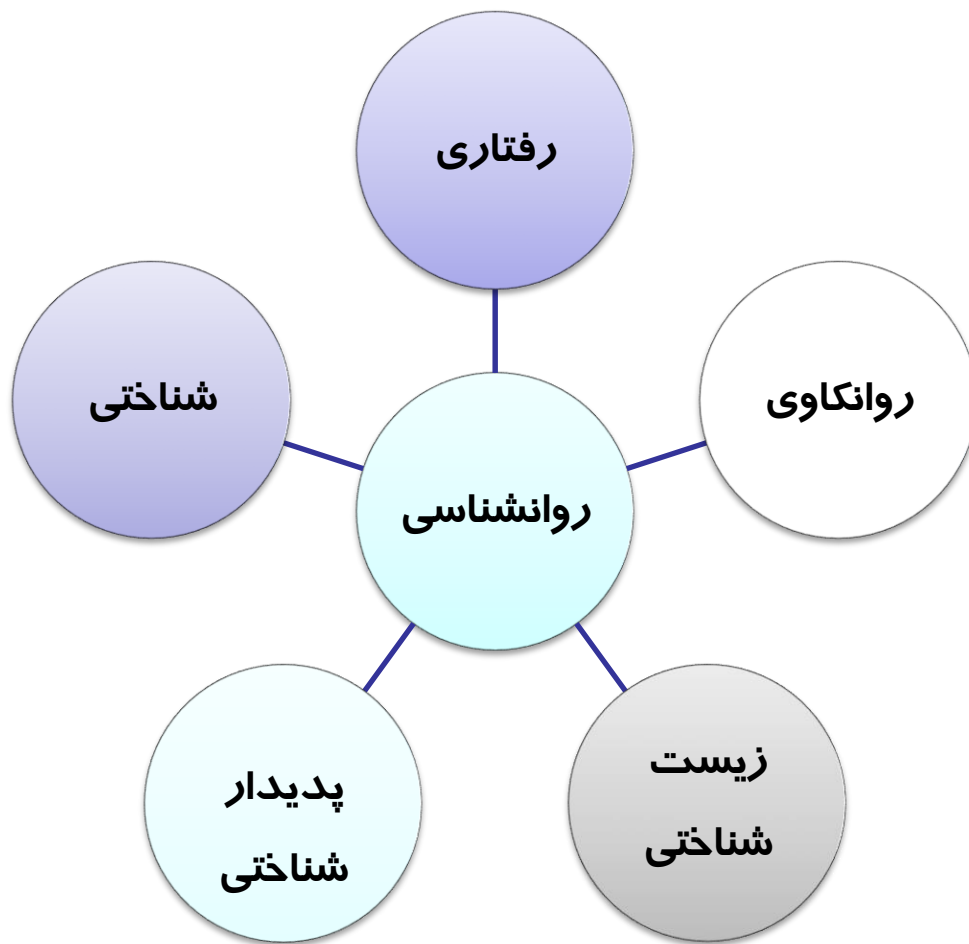
Psychology

روان شناسی یعنی مطالعه علمی رفتار
و فرایندهای ذهنی

” معلمان کارآمد ”

۱. پرورش مهارتهای فکری
۲. ایجاد خود پنداره و انگیزش
۳. اداره محیط کلاس
۴. درس دادن
۵. ارزیابی یادگیری
۶. پاسخگویی به نیازهای دانش آموزان خاص
۷. یادگیری مادام العمر

“رویکردهای روانشناسی”

” رویکرد رفتاری ”

- رویکرد رفتاری تنها به آن دسته از فعالیتهای برونی جاندار توجه دارد که قابل مشاهده و اندازه گیری باشند.
- این نظر که تنها رفتار باید موضوع روانشناسی باشد اولین بار در نیمه اول قرن بیستم توسط واتسون عنوان شد.
- پس از ایشان روانشناسان دیگری از جمله اسکینر (روان شناسی محرک-پاسخ) این دیدگاه را توسعه دادند.

”رویکرد شناختی“

- رویکرد شناختی با فرایندهایی مانند ادراک، به خاطر سپردن، استدلال، تصمیم گیری، حل مسئله، و نیز رابطه اینها با رفتار سروکار دارند.
- این دیدگاه واکنشی در مقابل محدودیتهای دیدگاه رفتاری است.
- در این دیدگاه بر اساس مقایسه ذهن انسان با کامپیوتر به نتایج جالبی رسیدند.

”رویکرد روانکاوی“

- در رویکرد روانکاوی تاکید بر انگیزه های ناهشیار است که ریشه در تکانه های جنسی و پرخاشگرانه ی واپس رانده دارد.
- همزمان با رشد رفتارگرایی در آمریکا، فروید روانکاوی را در اوایل قرن بیستم در اروپا پایه گذاری کرد.
- فرض بنیادی در این نظریه این است که بخش عمده رفتار، ریشه در فرایندهای ناهشیار دارد.

” رویکرد زیست شناختی ”

- رویکرد زیست شناختی در پی آن است که اعمال را به رویدادهایی در بدن، به ویژه در مغز و دستگاه عصبی، ارتباط دهد
- برای مثال در رویکرد زیستی به افسردگی سعی می شود این اختلال بر حسب تغییرات غیر عادی در میزان انتقال دهنده های عصبی تبیین شود.
- رویکرد زیست شناختی در زمینه کارکرد قسمتهای مختلف مغز پیشرفت های چشمگیری داشته است.

”رویکرد پدیدار شناختی“

- رویکرد پدیدارشناختی بر تجربه های ذهنی فرد و انگیزش در جهت خودشکوفایی تاکید می ورزد.
- روان شناسی پدیدار شناختی یا انسان گرا بیشتر با ادبیات و معارف انسانی د مساز است تا با علم.
- طبق این نظریه در همه ی ما این نیاز اساسی وجود دارد که توانایی بالقوه ی خود را تا بالاترین حد شکوفا سازیم و به پیشرفتی فراتر از سطح کنونی خود دست یابیم.

شاخه های علوم از جمله روانشناسی

کاربردی:

حل مسائل روزمره
پیشبرد دانش در زمینه خاص
موارد استفاده اصول نظریه

بنیادی:

کشف مجهولات
افزایش دانش بشر
بیان نظریه علمی
اندیشه و علایق شخصی

” پرورش ” Education

پرورش به جریان یا فرایندی منظم و مستمر گفته می شود که هدف آن هدایت رشد ابعاد مختلف جسمانی، شناختی، عاطفی، اجتماعی، و.. (یا به طور کلی رشد همه جانبه شخصیت) پرورش یابندگان در جهت کسب و درک معارف بشری و هنجار های مورد پذیرش جامعه و نیز کمک به شکوفا شدن استعداد های آنان است.

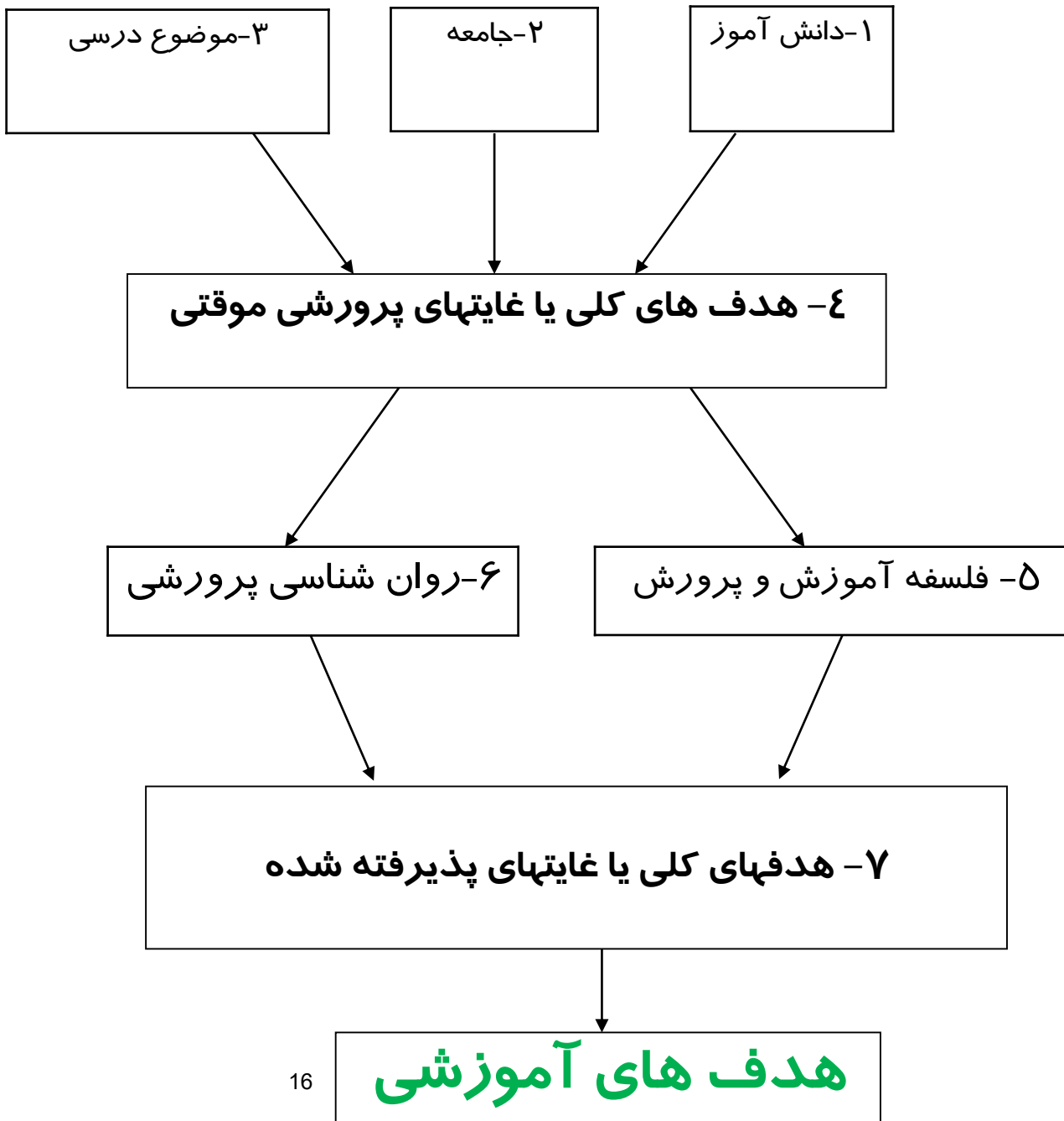
”آموزش“ Instruction

آموزش به فعالیتهایی گفته می شود که با هدف آسان ساختن یادگیری از سوی آموزگار یا معلم طرح ریزی می شود و بین آموزگار و یک یا چند یادگیرنده به صورت کنش متقابل جریان می یابد.

” مراحل عمومی آموزش ”

مرحله ۴ پس از آموزش	مرحله ۳ آموزش	مرحله ۲ پیش و ضمن آموزش	مرحله ۱ پیش از آموزش
ارزشیابی	انتخاب و کار بست روش ها و فنون تدریس	روان شناسی یاد گیری انگیزش	انتخاب و تدوین هدفها شناخت یاد گیرندگان

طرح هفت مرحله ای هدف گزینه ای

تفاوت هد فهای رفتاری و هد فهای غیر رفتاری

نمونه هدف های غیر رفتاری:

- معنی و مفهوم طبقه بندی کردن را بفهمد.
- تاریخ ساسانیان را بداند.
- دستور زبان فارسی را درک کند.
- تعریف اتم را بداند.

نمونه هدف های رفتاری:

- فایده طبقه بندی کردن اشیا را بیان بکند.
- علت های مهم سقوط ساسانیان را توضیح دهد.
- فاعل، فعل، و مفعول جمله های کتاب را معین کند.
- اتم را تعریف کند.

فواید استفاده از هدفهای آموزشی رفتاری

۱. کار طرح و اجرای آموزش را برای معلم آسان می کند.
۲. عمل ارزشیابی معلم از آموخته های دانش آموزان آسان میشود.
۳. کمک به یادگیرندگان در امر یادگیری .
۴. فراهم نمودن امکانات برای مسئولان پرورشی و معلمان در اثر بخشی کار آنهاست.

انواع هدفهای آموزشی

هدفهای پایانی

هدفهای بین راه

هدفهای ورودی

طبقه بندی هد فه‌ای آموزشی (بلوم)

هد فه‌ای آموزشی

```
graph TD; A[هد فه‌ای آموزشی] --- B[۱- حوزه شناختی]; A --- C[۲- حوزه عاطفی]; A --- D[۳- حوزه روانی-حرکتی];
```

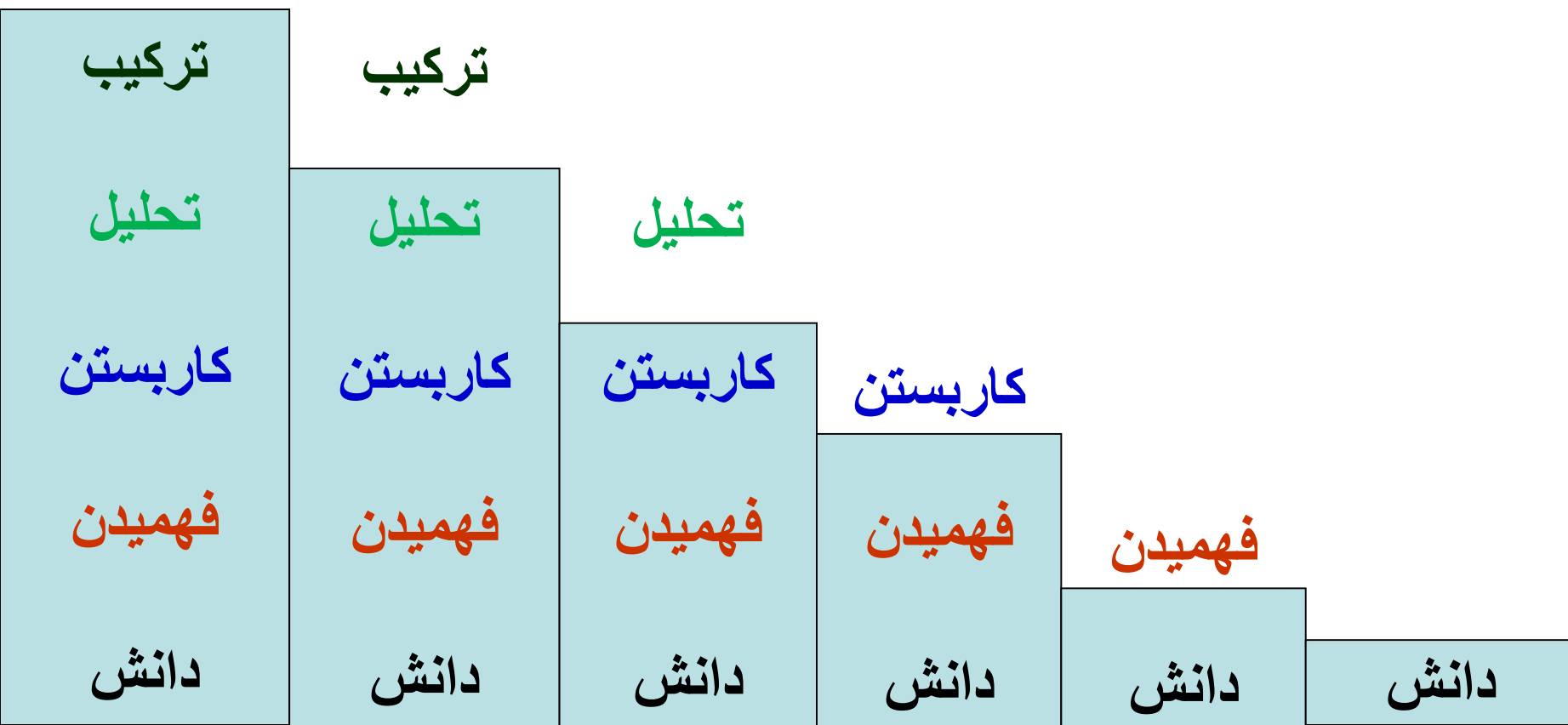
۳- حوزه روانی-حرکتی

۲- حوزه عاطفی

۱- حوزه شناختی

طبقه بندی هد فهای آموزشی (حوزه شناختی)

ارزشیابی

طبقه بندی هد فهای آموزشی (حوزه عاطفی)

<p>حساسیت نسبت به وجود بعضی پدیده ها و محرک های محیطی و میل به پذیرش آنها یا توجه کردن به آنها.</p>	<p>۱. دریافت کردن (توجه کردن)</p>
<p>علاوه بر توجه کردن به محرکها، نسبت به آنچه که می بیند یا می شنود فعالیت نیز میکند، یعنی به آن فعالانه پاسخ می دهد.</p>	<p>۲. پاسخ دادن</p>
<p>ابراز عقیده یا نگرش نسبت به یک چیز. رفتار معرف این طبقه دارای ویژه گیهای باور یا نگرش است.</p>	<p>۳. ارزش گذاری</p>
<p>ارزشها به صورت یک نظام سازمان بندی میشود و روابط بین آنها مشخص می شود.</p>	<p>۴. سازمان</p>
<p>تبدیل نظام ارزشی به صورت یک سبک زندگی یا یک دیدگاه فلسفی.</p>	<p>۵. شخصیت پذیرفتن ، بوسیله مجموعه ای از ارزشها</p>

طبقه بندی هد فه‌ای آموزش

(حوزه روانی-حرکتی) ۱

۱. حرکات کلی بدن

۲. حرکات هماهنگ ظریف

۳. رفتارهای ارتباطی غیر کلامی

۴. ارتباط کلامی

طبقه بندی هدیه های آموزشی

۲ (حوزه روانی-حرکتی)

۱. ادراک
۲. آمادگی
۳. پاسخ هدایت شده (عمل کردن با هدایت الگو)
۴. مکانیسم (توانایی انجام یک تکلیف به طور عادتی و خودکار)
۵. پاسخ پیچیده اشکار (انجام یک تکلیف با میزان بالایی از مهارت)
۶. انطباق (استفاده از مهارت های قبلا آموخته شده)
۷. ابتکار (خلق الگوهای تازه حرکتی در برخورد با موقعیتهای جدید)

” رفتار ورودی ”

- آنچه یادگیرنده قبلا آموخته که برای یادگیری مطالب تازه پیش نیاز محسوب میشود و همچنین کلیه تجارب مثبت و منفی حاصل از آموخته های قبلی او را که بر یادگیری مطلب تازه موثرند رفتارهای ورودی او می نامیم.

”ویژگیهای ورودی یادگیرندگان”

۱. شناختی: ← شامل دانش و مهارتهای شناختی پیش نیاز درس

۲. عاطفی: ← شامل علاقه ها و انگیزه های یادگیرنده در رابطه با درس

۳. روانی - حرکتی: ← شامل آمادگیها و مهارتهای بدنی یادگیرنده

”سبک‌های یادگیری“

۱. سبک‌های یادگیری شناختی:

- طریقی که شخص موضوعها را ادراک میکند،اطلاعات را به خاطر می سپارد ،در باره مطالب می اند یشد،و مسائل را حل می کند.

۲. سبک‌های یادگیری عاطفی:

- در بر گیرنده شخصیت و ویژه گیهای هیجانی یادگیرنده ، مانند پشتکار،تنها کار کردن یا با دیگران کار کردن، پذیرش یا رد تقویت کننده های بیرونی است.

۳. سبک‌های یادگیری فیزیولوژیکی:

- جنبه زیست شناختی دارند و در بر گیرنده واکنش فرد به محیط فیزیکی موثر بر یادگیری او هستند.

سبکهای یادگیری شناختی:

۱. سبکهای وابسته به زمینه (کلی نگر) و وابسته به زمینه (تحلیلی نگر)
۲. سبکهای تکانشی و تاملی ← (سرعت یادگیری)
۳. سبکهای همگرا، واگرا، جذب کننده و انطباق یابنده

” روان شناسی رشد ”

روان شناسی رشد ، علمی است که جریان تحولات و تغییرات جسمی ، ذهنی ، عاطفی و عملکرد فرد را در طول عمر (از لحظه انعقاد نطفه تا زمان مرگ) مطالعه می کند.

“ اصول روان شناسی رشد ”

۱. رشد جریانی مرحله ای و پیوسته است.

۲. رشد دارای الگوهای قابل پیش بینی است.

الف- قانون سری - پایی ب- قانون مرکزی- پیرامونی

۳. تفاوت‌های فردی در رشد

(۱) نباید انتظار داشت تمام کودکان یک سن مشابه ، شیوه رفتار معینی داشته باشند.

(۲) تفاوت‌های فردی، اعتبار و مسئولیت ویژگی‌های برای هر فرد ایجاد میکنند و به او وجود مستقل می بخشد.

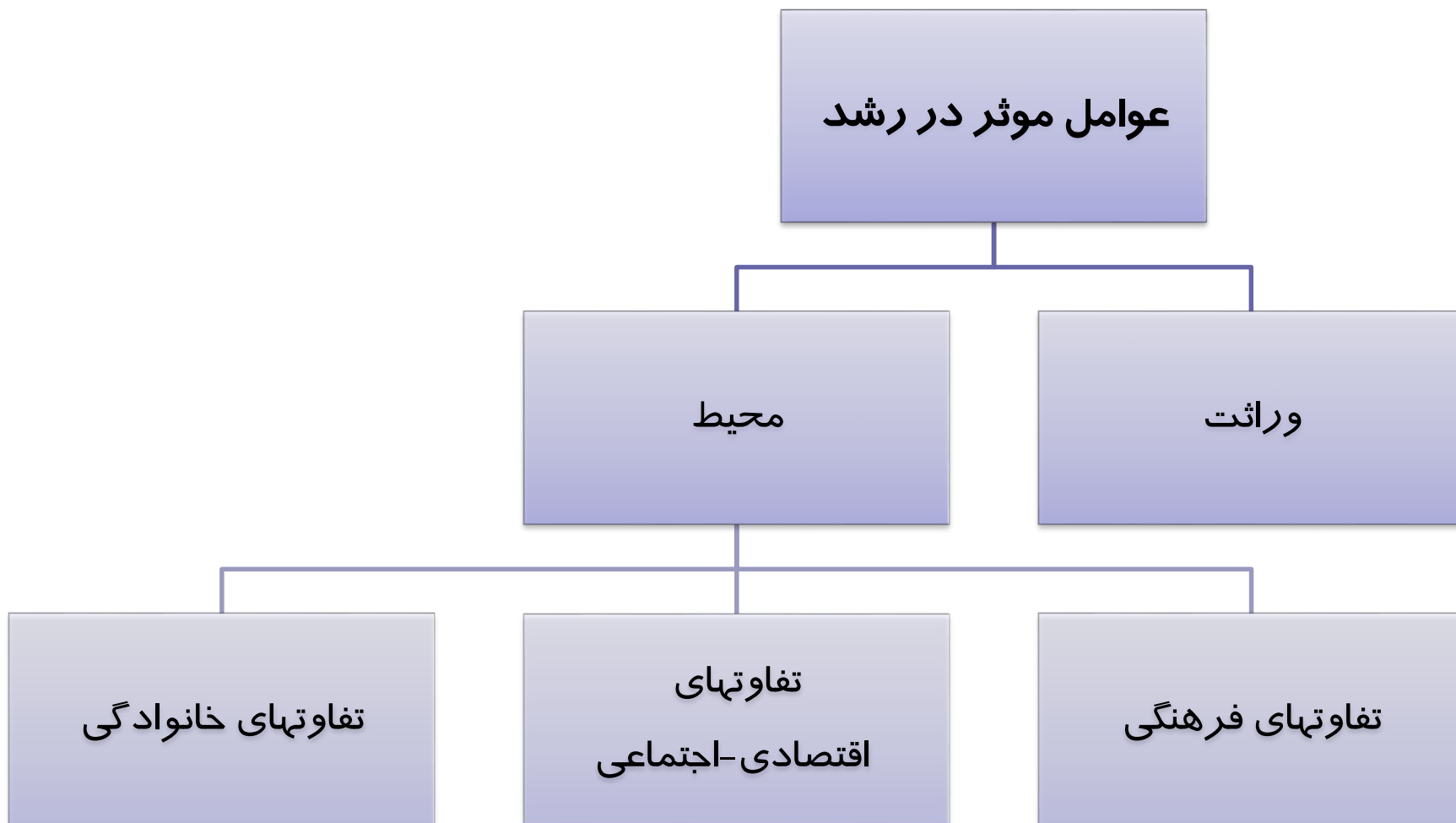
(۳) برای تربیت کودکان نمی توان از روش های مشابه استفاده کرد.

۴. رشد دارای ابعاد مختلف و فرایندی پیچیده است.

(۱) رشد جسمی و حرکتی

(۲) رشد روانی (شناختی، عاطفی، اجتماعی، اخلاقی)

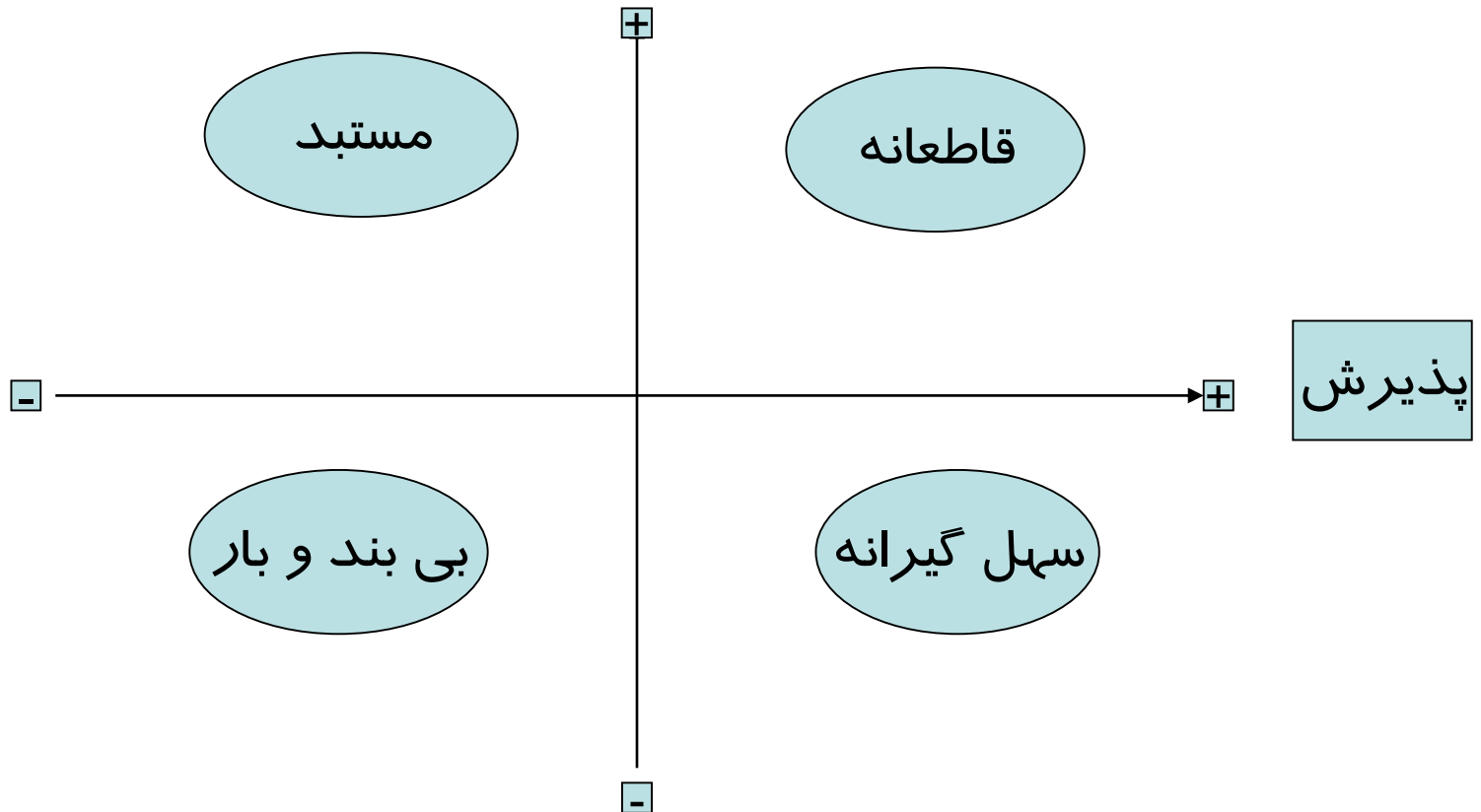
۵. دوره های حساس در رشد

“ ابعاد ارتباط با فرزند ”

کنترل

شیوه های فرزند پروری

” طبقه بندی نظریه های رشد ”

۱. نظریه های شناختی ← • علاقه مند به بررسی ماهیت شناخت و جنبه های مختلف آن در انسان است.
۲. نظریه های یادگیری ← • به یادگیری اطلاعات و رفتار، اعم از اجتماعی و غیر اجتماعی تکیه دارد.
۳. نظریه های روانکاوی ← • به تحلیل حالات عاطفی و تاثیر آنها بر رفتار انسان توجه دارد.

“مقایسه نظریه های رشد”

نظریه	شناختی	یادگیری	روانکاوی
۱. ماهیت انسان	فعالانه به دنبال درک و کشف	بوسیله تجربه شکل میگیرد	غرایز قدرتمند درونی
۲. هدف رشد	رسیدن به تفکر انتزاعی	سازگاری با محیط	کنترل هیجانات و انگیزه ها
۳. چگونگی رشد انسان	پیوستگی در رشد	فرایند مداوم تغییر رفتار	رشد مرحله ای
۴. تاثیر وراثت و محیط بر رشد	کنش متقابل محیط و وراثت	محیط نگر	محیط و وراثت

” نظریه رشد شناختی پیاژه ”

- در نظریه رشد یا تحول شناختی پیاژه کنش متقابل یا تعامل بین جاندار و محیطی که در آن زندگی می کند نقش اساسی دارد.
- زندگی در نظریه پیاژه تعاملی خلاق است که بدون وقفه بین جاندار و محیط زندگی او در جریان می یابد.
- این تعامل یا مبادله بین شخص و محیط به دو صورت انجام میگیرد :
- یکی برون‌ی است که سازگاری نام دارد، و دیگری درونی است که سازمان نامیده شده است.

”سازگاری“ -- و -- ”سازمان“

سازمان به این مطلب اشاره می کند که اعمال ذهنی پراکنده و نامرتب نیستند ، بلکه آنها با یکدیگر هماهنگی کامل دارند.

سازگاری و سازمان جدا از یکدیگر نیستند و مکمل یکدیگر به حساب می آیند.

سازگاری جنبه برخورد و سازش با محیط را در تعامل بین فرد و محیط نشان می دهد.

فرایند سازگاری به دو صورت **جذب** و **انطباق** انجام می گیرد.

۱. جذب: جذب مستلزم بروز پاسخی است که از پیش کسب شده است.

۲. انطباق: انطباق یعنی تغییر پاسخها بنا به خواستههای محیط.

” مراحل رشد شناختی از دیدگاه پیاژه ”

۱. مرحله حسی و حرکتی (از تولد تا دو سالگی)

جهان را از راه حواس و فعالیت‌های حرکتی کشف می‌کند.
درک مفهوم بقا شی-شناخت علت و معلولی

۲. مرحله پیش عملیاتی (از دو تا هفت سالگی)

به تدریج تفکر نمادین ظاهر می‌شود.
خودمحور-عدم توانایی طبقه بندی اشیا و امور بر حسب قوانین منطقی

۳. مرحله عملیات عینی (از هفت تا یازده سالگی)

کودکان به طور کامل منطقی می‌اندیشند ، اما بر حسب امور عینی و محسوس نه انتزاعی و مجرد.

توانایی طبقه بندی-درک مفاهیم عدد و کار کردن با اعداد

۴. مرحله عملیات صوری (از یازده تا پانزده سالگی)

نوجوان می‌تواند استدلال فرضیه ای-قیاسی داشته باشد و به آنچه موجود نیست بیندیشد.

رشد عاطفی و اجتماعی

- سازگاری دانش آموزان با محیط مدرسه و شرکت در فعالیتهای دسته جمعی ، نداشتن حواس پرتی ، دقیق بودن به مطالب در هنگام تدریس ، نترسیدن ، برخورداری از آرامش خاطر و اعتماد به نفس از جمله علائم بارز رشد عاطفی و اجتماعی است . معلم باید به تفاوت های فردی دانش آموزان توجه نماید و سعی نماید زمینه های مساعدی برای شرکت تمامی دانش آموزان در فعالیتهای کلاس فراهم نماید.

تعریف هیجان

• تغییرات ناگهانی که بعد از یک ادراک حسی یا تصور و یاد آوری آن در رفتار پیدا می شوند و با اضطراب بدنی همراهند هیجان نامیده می شود.

آثار هیجان

- اثر هیجان در رفتارهای ذهنی: دقت - تداعی - فکر و عمل - خیال
- اثر هیجان در بدن: رفتار هیجانی همواره با یک نوع تغییرات و اضطرابها ی بدنی توأم است و بر همه دستگا ههای بدن اثر میکند که موجب اختلال آنها می شود اثر ظاهری آن در بدن همان تغییراتی هستند که در چهره فرد دیده می شوند. آثار هیجان که در چهره افراد ظاهر می شوند در زندگی اجتماعی بسیار موثرند زیرا همین آثار و علائم هیجان زبان طبیعی بین مردم می باشند.
- اثر هیجان در زندگی انسان : زندگی بدون هیجان هرگز زندگی به معنای واقعی نخواهد شد . ایجاد هیجانهایی در افراد درمواقع گوناگون و مقتضی ضروری است . مانند برپا کردن روز جشن تولد - دادن هدیه به دانش آموزان ممتاز

عوامل موثر بر هیجانها

- خستگی
- ناتندرستی
- موقع روز
- هوش
- محیط اجتماعی
- روابط خانوادگی
- سطح آرزو

“یادگیری” Learning

یادگیری یعنی تغییر نسبتا پایدار در رفتار یا توان رفتاری که در اثر تجربه ایجاد شود.

- تغییر
- تغییر نسبتا پایدار
- تغییر نسبتا پایدار در توان رفتاری
- تغییر نسبتا پایدار در توان رفتاری بر اثر تجربه

” طبقه بندی نظریه های یادگیری ”

- نظریه گشتالت- نظریه معنی دار و یادگیری مشاهده ای

۱. نظریه های شناختی

- ۱- شرطی سازی کلاسیک (پاسخگر)
- ۲- شرطی سازی کنشگر (فعال)

۲. نظریه های رفتاری

- نظام یاد

۳. نظریه خبر پردازي

۱) نظریه شرطی سازی پاسخگر

- این نظریه که توسط یک فیزیولوژیست روسی به نام پاولوف ارائه گردید، بازتابها و تأثیر تجارب یادگیری را بر آنها توضیح می دهد.
- پاولوف بعد از یک عمل جراحی بر روی گلو و غده بزاقی سگ و اتصال لوله‌ای به این غده میزان ترشح بزاق این حیوان را در شرایط آزمایشگاهی اندازه گیری می نمود، ارائه غذا به تنهایی باعث ترشح بزاق در حیوان می شود. وی کشف کرد که اگر چند لحظه قبل از ارائه تکرار نمائیم، در مراحل بعد صدای زنگ به تنهایی می تواند باعث ترشح بزاق می گردد.

فرایند شرطی شدن پاسخگر

- ۱- محرک غیر شرطی: محرکی است که به تنهایی باعث ارائه پاسخ از طرف جاندار می‌شود. در مثال بالا «غذا» به عنوان محرک غیر شرطی است
- ۲- پاسخ غیر شرطی: پاسخی است که جاندار (ارگانیزم) در قبال محرک غیر شرطی ارائه می‌کند. در مثال بالا «ترشح بزاق» در قبال ارائه غذا پاسخ غیر شرطی است.

• ۳- **محرک شرطی:** محرکی است که بعد از چند بار همراهی با محرک غیر ظرطی به تنهایی می‌تواند پاسخ مورد نظر را ایجاد نماید. «صدای زنگ» در مثال بالا به عنوان محرک شرطی است

• ۴- **پاسخ شرطی:** پاسخی است که جاندار در قبال محرک شرطی ارائه می‌کند.

۲) نظریه شرطی سازی کنشگر

- با توضیح یک آزمایش توسط اسکینر در مورد موش، و یک مثال در مورد انسان به توضیح فرایند شرطی شدن کنشگر می پردازیم:
- اسکینر موش گرسنه‌ای را در جعبه آزمایش خود قرار داد. موش در داخل جعبه به انواع رفتارها می پردازد که همگی خود انگیزه است. در حین این رفتارها بصورت تصادفی اهرم را فشار می آورد (با توجه به اینکه اهرم به لوله وصل است) بعد از فشار، تکه‌ای غذا وارد ظرف غذا می شود و موش گرسنه مقداری غذا دریافت می کند در نهایت پس از چند بار دریافت غذا میزان اهرم فشاری موش افزایش می یابد.

نتیجه → تقویت → رفتار کنشگر

(افزایش رفتار اهرم فشاری) → (دریافت غذا) → (فشار اهرم)

تقویت و تقویت کننده

- ارائه محرک پس از یک رفتار که باعث افزایش احتمال بروز آن می‌گردد **تقویت** می‌گویند.
- محرکی که بعد از رفتار می‌آید و باعث می‌گردد تا رفتار مورد نظر تکرار گردد **تقویت کننده** می‌گویند.

انواع تقویت

نکته: تقویت باعث افزایش رفتار می‌شود

(ارائه محرک خوشایند) مثبت

انواع تقویت

(حذف محرک آزارنده) منفی

تنبيه

- اگر رفتار فرد با پیامد نامطلوبی دنبال شود و احتمال انجام آن رفتار در شرایط همسان آتی کاهش یابد. گفته می‌شود که آن رفتار تنبیه شده است.
- ارائه محرک آزارنده یا حذف محرک خوشایند به دنبال رفتار نامطلوب گفته می‌شود که نتیجه‌اش ضعیف شدن یا کاهش احتمال وقوع آن است.

انواع تنبیه

نکته: تنبیه باعث کاهش رفتار می‌گردد.

(ارائه محرک ناخوشایند) مثبت

انواع تنبیه

(حذف محرک خوشایند) منفی

آثار جانبی تنبیه

- ۱- رفتار تنبیه شده، پس از پایان یافتن تنبیه در خزانه رفتار فرد باقی می ماند و به محض اینکه عامل تنبیه کننده ضعیف شد آن رفتار مجدداً ظاهر می گردد.
- ۲- سبب انزجار فرد تنبیه شونده از تنبیه کننده می شود.
- ۳- عمل تنبیه کردن به سرعت توسط دیگران یاد گرفته می شود.
- ۴- تنبیه منجر به پرخاشگری می شود.
- ۵- فرد تنبیه شده ممکن است رفتار نامطلوب دیگری جانشین رفتار تنبیه شده نماید.
- ۶- اگر روش های تنبیهی ادامه دار باشد سرانجام ممکن است شخص تنبیه شده به تنبیه کننده حمله نماید.

خاموشی و فراموشی

* اگر رفتاری براساس تقویت احتمالی بروز آن را افزایش داده‌ایم برای مدتی تقویت نکنیم. به تدریج این رفتار رو به زوال و احتمال بروز آن کاهش و در نهایت ظاهر نمی‌شود. به این فرایند **خاموشی** می‌گویند.

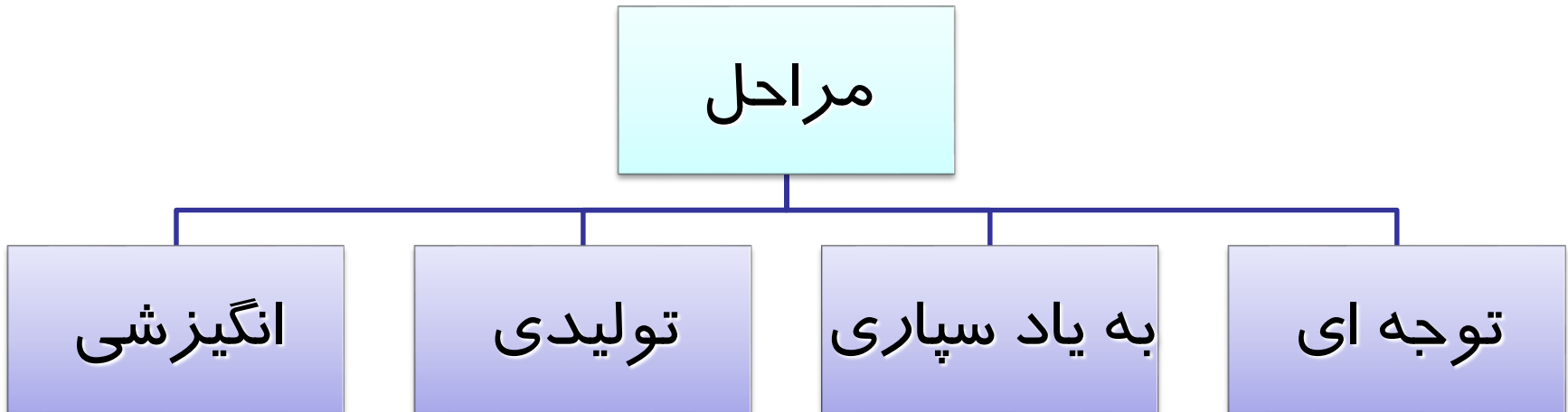
* اگر رفتار یادگرفته شده برای مدتی طولانی استفاده نگردد و یا رفتارهای مغایر با آن رفتار تقویت گردد رفتار یادگرفته شده قبلی **فراموش** می‌گردد.

تمیز محرک و تعمیم محرک

* همچنانکه گفته شد رفتار کنشگر خود انگیخته است و هیچ محرکی نیز آن را بوجود نمی‌آورد اما با همه این حال محرک‌های محیطی در آن تأثیر دارند. بطور مثال اگر یک رفتار کنشگر است بلند کردن جهت شرکت در فعالیت‌های کلاس و پاسخ دادن به سؤال معلم، در کلاس معلم ریاضی صورت گیرد. و معلم ریاضی نیز این رفتار را تقویت کرده باشد این رفتار فقط در حضور آن محرک‌ها ظاهر خواهد شد. یعنی دانش‌آموز فوق فقط در کلاس معلم ریاضی فعالانه شرکت می‌کند. به این فرآیند **تمیز محرک** می‌گویند.

* **تعمیم محرک** یعنی گسترش یک رفتار در خصوص محرک به محرک‌های مشابه اگر ما یک غریبه را براساس شباهت‌هایی که بین وی و دوست خود وجود دارد به نام آشنای خود صدا کنیم تعمیم محرک روی داده است.

“ یادگیری مشاهده ای بندورا ”

۱) مرحله توجه

- قبل از آنکه چیزی از الگو یا سرمشق یاد گرفته شود، آن الگو یا سرمشق باید مورد توجه قرار گیرد. تحقیقات نشان داده است افرادی که دارای موقعیت ممتاز، موقعیت بالا و دانش و تخصص بالا باشند اکثراً مورد توجه دیگران قرار می‌گیرند. خوشبختانه معلمان و مدیران از دید دانش‌آموزان دارای ویژگی‌های بالا هستند. گذشته از این محرک‌های سرمشق از لحاظ پیچیدگی، برجستگی و موارد اینچنین می‌تواند در فرایند توجه "آخر بگذارد. ویژگی‌های سرمشق گیرنده یا مشاهده‌گر مانند نیاز به وابستگی، اعتماد به نفس در یادگیری از راه تقلید تأثیر گذارد. و مهمترین عاملی که در یادگیری مشاهده‌ای اثر می‌گذارد، تشویق‌هایی است که در ازاء توجه ارائه می‌گردد.

۲) مرحله به یاد سپاری

- برای اینکه اطلاعات به دست آمده از راه مشاهده مفید واقع شوند باید حفظ گردند. به اعتقاد بندورا فرایندهای یادداری یا به یاد سپاری وجود دارد که در آنها اطلاعات به طور نمادی و به صورت تجسمی و کلامی ذخیره می‌شوند، نمادهایی که به صورت تجسمی یا تصویری ذخیره می‌شوند، تصاویر ذخیره شده واقعی از تجارب الگو برداری شده هستند که مدت‌ها پس از یادگیری مشاهده‌ای قابل بازیابی‌اند و می‌توان مطابق با آن عمل کرد ... پس از آنکه اطلاعات بطور شناختی ذخیره شدند، مدت‌ها پس از وقوع یادگیری مشاهده‌ای، می‌توان آنها را بطور نهان بازنمایی کرد، بطور ذهنی مرورشان کرد و نیرومندشان ساخت

۳) مرحله تولید یا بازآفرینی

- در این مرحله، رمزهای کلامی یا تصویری موجود در حافظه یادگیرنده، یا به عبارت دیگر بازنمایی‌های نمادی، به عملکردهای آشکار تبدیل می‌شوند، وجود این مرحله در فرایند یادگیری مشاهده‌ای از آن جهت ضروری است که یادگیرنده با انجام عملی که در مراحل قبل مورد مشاهده قرار داده و به حافظه پیرده است برکم و میف عملکرد خود آشنا می‌شود. از طریق مقایسه آن با رفتار سرمشق که به یادگیرنده آن پرداخته است اشکالات عملکرد خود را برطرف می‌سازد.

۴) مرحله انگیزشی

- اگر چه در نظریه یادگیری مشاهده تقویت باعث یادگیری نمی‌شود اما می‌تواند در آن تأثیر بگذارد.
- عوامل انگیزشی از سه جنبه، یادگیری از راه مشاهده را تحت تأثیر قرار می‌دهند:
 - تقویت و تنبیه بیرونی
 - تقویت و تنبیه جانشینی
 - تقویت و تنبیه شخصی

۴) نظریه گشتالت

- یادگیری از دیدگاه شناختی بر خلاف دیدگاه رفتاری (که عبارت است از تغییر در رفتار آشکار) عبارت است از تغییر در ساخت شناختی و فرآیندهای ذهنی یادگیرنده.
- یکی از نظریه های قدیمی یادگیری از دیدگاه شناختی نظریه گشتالت است که توسط روان شناسان آلمانی به نامهای کهلر ، کافکا ، ورتایمر و لوین ارائه گردید. گشتالت یک اصطلاح آلمانی و به معنی طرح و شکل است . اما در دیدگاه گشتالتی به معنی این است که کل از اجزای تشکیل دهنده آن بیشتر است

قوانین ویا اصول ادراکی در روان شناسی گشتالت

- ۱ - **قانون شباهت :** ما اشکال و یا محرکهای شبیه به هم را باهم ادراک می کنیم.
- ۲ - **قانون مجاورت :** پدیده ها و اموری که در کنار هم و نزدیک به هم قرار دارند با هم ادراک می شوند.
- ۳ - **قانون بستن یا تکمیل :** شکل های غیر کامل و ناقص به صورت واحدهای کامل ادراک می شوند.

۴ - قانون ادامه خوب : سازمان ادراکی به نحوی است که خط مستقیم به صورت مستقیم و نظایر آن به صورت منطقی ادامه می یابد.

۵ - قانون شکل و زمینه : شکل در نظریه گشتالت همان گشتالت است که فرد ادراک می کند. و زمینه یعنی صحنه ای که شکل در آن ادراک می شود.

۶ - قانون سادگی: ما پدیده ها ، امور و اشکال را به صورت ساده شده ادراک می کنیم.

۵) نظریه یادگیری یادگیری معنی دار (آزوبل)

- در نظریه یادگیری معنی دار آزوبل ، ساخت شناختی و تغییرات حاصل از یادگیری در آن اساس یادگیری را تشکیل می دهد.
- آزوبل برای معنی دار کردن یادگیری بر ایجاد رابطه ی بین یادگیریهای قبلی و یادگیری جدید اهمیت می دهد به اعتقاد این نظریه اگر یادگیری جدید با یادگیری قبلا آموخته شده پیوند پیدا کند یادگیری معنی دار اتفاق خواهد افتاد.

پیش سازمان دهند

- به اعتقاد این نظریه برای ایجاد ارتبا بین مطالب فعلی و مطالب قبلی ارائه پیش سازمان دهند در ابتدای یادگیری است. پیش سازمان دهند خلاصه ای کلی از کل مطالب یادگیری است که به صورت نوشتاری و یا گفتاری در ابتدای درس یا یادگیری ارائه می شود.

”خبر پردازي“

انواع حافظه

بلند مدت

کوتاه مدت

حسی

”ویژگیهای مهم حافظه های سه گانه ”

علت فراموشی	چگونگی نگهداری	مدت زمان نگهداری	گنجایش	
بی توجهی	نسخه ای از درون داد	۱ تا ۳ ثانیه	زیاد	حسی
جانمایی محو اثر	رمز دیداری و شنیداری	۳۰ ثانیه	۲(+ -) ۷ ماده اطلاعاتی	کوتاه مدت
<ul style="list-style-type: none"> ■ تداخل ■ واپس زدن ■ مشکلات بازیابی 	رمز دیداری ، شنیداری و معنایی	نامحدود	نامحدود	بلند مدت

استفاده از نظریه خبرپردازی در امر یادگیری و آموزش

- ۱ - به مطالب یادگیری توجه شود.
- ۲ - نکات مهم را از نکات غیر مهم جدا کنید و به نکات مهم اهمیت دهید.
- ۳ - مطالب جدید را به مطالب قدیم ارتباط دهید.
- ۴ - مطالب را تکرار و مرور کنید.

- ۵ - مطالب را به صورت سازمان یافته یاد بگیرید.
- ۶ - بر معنی مطالب تاکید داشته باشید.
- ۷ - در امر یادگیری فعالانه شرکت کنید ، نه منفعل.
- ۸ - به جای دوباره خوانی آن را به زبان خود ارائه نمایید.

"انگیزش"

- به اعتقاد ما انگیزش حالتی است درونی که جهت و شدت رفتار را تعیین می کند
- بسیاری از روان شناسان بین انگیزه و انگیزش تمایز قائل نشده آنها را مترادف معنی می کنند. بعضی دیگر انگیزش را عامل کلی رفتار و انگیزه را عامل اختصاصی رفتار خاص می دانند.

نظریه نیازهای مازلو

1. نیازهای زیستی (آب - غذا - هوا)

2. امنیت

3. عشق و تعلق - محبت

4. عزت نفس - تأیید و شایستگی

5. کسب دانش

6. زیبایی شناختی

7. خودشکوفایی

فنون ایجاد انگیزش در یادگیرندگان

1. اهداف آموزشی را در ابتدای درس برای یادگیرندگان بیان کنید.
2. در شرایط مقتضی از تشویق های کلامی استفاده کنید: کلامتی مانند " آفرین " "مرحبا " " خوب " پس از عملکرد درست یادگیرنده از تدابیر موثر انگیزشی است که معلم می تواند از آن استفاده کند.
3. مطالب آموزشی را از ساده به دشوار ارائه نمایید.
4. از ایجاد رقابت و هم چشمی در میان دانش آموزان جلوگیری کنید.
5. از مثال های آشنا در آموزش مطالب استفاده کنید.

6. از روش های متنوع آموزشی استفاده کنید.
7. به مشارکت یادگیرندگان در امر یادگیری توجه جدی نشان داده ، پیوندهای مثبت را ارائه نمایید.
8. مسائل و تکالیفی که به دانش آموزان می دهید نه خیلی ساده و نه خیلی دشوار باشد.
9. مطالب درسی را به صورت معنی دار و در ارتباط با موقعیتهای واقعی زندگی ارائه نمایید.
10. از امتحان و آزمون برای ایجاد انگیزش استفاده کنید.
11. با برجسته کردن مطالب ، تعجب برانگیز کردن و پرمعنی کردن آنها سطح برانگیزتگی دانش آموزان را بالا ببرید.

انگیزش موفقیت تحصیلی

انگیزش موفقیت تحصیلی به گرایش همه جانبه فرد به ارزیابی مثبت و بالا از توانمندیها گفته می شود که فرد بعد از آن برای کسب موفقیت ، تلاش و کوشش می نماید

ویژگیهای افراد داری انگیزه موفقیت تحصیلی

1. حالتی همراه با لذت و خوشی
2. تلاش و کوشش
3. موفقیت و پیشرفت تحصیلی
4. پافشاری در انجام تکالیف دشوار
5. ارزیابی مثبت از عملکرد
6. دارای معیارهای درونی کنترل

عوامل تعیین کننده سطح انگیزش

1. **ارزش دست یابی:** فرد تا چه اندازه برای موفقیت و رسیدن به آن ارزش قائل است.
2. **معیارهای عملکرد:** انتظارات و اعتقادات فرد در باره تواناییها و یا به طور کلی اعتماد به نفس
3. **علت یابی از شکست ها و موفقیت های قبلی:** نظریه نسبت دادن (اسناد)

"آموزش"

- کار اصلی معلم آموزش است .
- تمامی فعالیتهای انجام شده در مراحل ۱ و ۲ برای آماده سازی معلم جهت آموزش مطالب یادگیری است .

روش های آموزش

1. روش سخنرانی
2. روش بحث گروهی
3. روش اکتشافی (هدایت شده - هدایت نشده)
4. آموزش برنامه ای (خطی - شاخه ای)
5. آموزش به کمک کامپیوتر
6. روش های آموزش راهبردهای شناختی و فرا شناختی (پس ختام - آموزش دو جانبه - مطالعه مشارکتی - یادگیری مشارکتی - پرسیدن دو جانبه)
7. آموزش به کمک روش های تغییر رفتار
8. آموزش خلاقیت
9. آموزش مفاهیم و اصول